Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directoraat-Generaal Migratie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Onze referentie
8148189

Datum 16 november 2026
Betreft Strafonderbreking en aanpak terugkeer criminele vreemdelingen

Tijdens het commissiedebat Vreemdelingen- en asielbeleid van 10 september jl. heb ik toegezegd uw Kamer voor de begrotingsbehandeling van Asiel en Migratie een brief te sturen over de Duitse aanpak van criminele vreemdelingen en statushouders en de mogelijkheden voor Nederland. Daarnaast verzoekt de motie Straatman van 7 oktober jl. de regering met een plan van aanpak te komen om naar Duits voorbeeld ook criminele vreemdelingen en/of statushouders die zware strafbare feiten hebben gepleegd middels de regeling voor strafonderbreking Nederland uit te zetten en daarbij ook rekening te houden met de gerechtvaardigde belangen van slachtoffers.

Met deze brief geef ik, mede namens de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, invulling aan mijn toezegging en reageer ik op voornoemde motie. Ik ga achtereenvolgens in op de Nederlandse praktijk en de aanpak in Baden-Württemberg. Tot slot ga ik in op de verdere verkenning en het vervolg.

Strafonderbreking in Nederland
De terugkeer van criminele vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf heeft voor mij prioriteit. Strafonderbreking voor onbepaalde tijd is één van de verschillende instrumenten die in de ketenbrede aanpak voor vreemdelingen in het strafrecht (VRIS) beschikbaar is om het daadwerkelijke vertrek uit Nederland van strafrechtelijk veroordeelde vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf te bevorderen.

In Nederland kan strafonderbreking worden toegepast na het uitzitten van tenminste de helft van de straf (bij een straf tot 3 jaar) of nadat tenminste twee derde van de straf (bij een straf langer dan 3 jaar) is ondergaan. Strafonderbreking voor onbepaalde tijd is verbonden aan het daadwerkelijk vertrek uit Nederland en de voorwaarde dat de vreemdeling niet naar Nederland terugkeert. Er is geen sprake van strafkorting; het resterende strafdeel blijft in beginsel bestaan en wordt bij terugkeer naar Nederland alsnog uitgevoerd.[1]

Bij de beoordeling van een verzoek om strafonderbreking voor onbepaalde tijd worden, naast het belang van vertrek uit Nederland, ook de belangen van slachtoffers en andere relevante belangen betrokken. Daarbij kan onder meer worden gekeken naar de aard en

[1] Dit staat naast andere, vreemdelingrechtelijke maatregelen zoals een ongewenstverklaring of een inreisverbod die langs bestuurlijk weg blokkeren dat de vreemdeling na vertrek weer zou kunnen in reizen.

ernst van het delict, de gevolgen daarvan voor slachtoffers en eventuele nabestaanden en lopende strafrechtelijke onderzoeken en/of andere openstaande zaken. De belangen van slachtoffers en nabestaanden worden bij de besluitvorming betrokken, maar vormen niet op zichzelf een doorslaggevende grond voor het weigeren van strafonderbreking. Dit kader is vastgelegd in artikel 40a van de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting (Rtvi).

De cijfers die gedeeld zijn bij de beantwoording van eerdere Kamervragen[2] (hier opgenomen in bijlage 1) laten zien dat strafonderbreking bij verschillende categorieën strafbare feiten wordt toegepast – waaronder ernstige delicten – en dat strafonderbreking wordt toegepast bij vertrek naar uiteenlopende bestemmingslanden, waarbij het merendeel betrekking heeft op vertrek naar landen buiten de EU.

De aanpak in Baden-Württemberg
De Duitse deelstaat Baden-Württemberg heeft sinds 2018 een gespecialiseerde aanpak voor de terugkeer van criminele, veiligheidsrelevante en overlastgevende vreemdelingen. De aanpak is georganiseerd rond de *Sonderstab Gefährliche Ausländer* (SGA), met een centrale eenheid in Stuttgart en vier regionale taskforces in Freiburg, Karlsruhe, Stuttgart en Tübingen.

10 september jl. heb ik toegezegd het Duitse model te verkennen. Kort daarop is een delegatie naar Stuttgart gegaan om inzicht te verkrijgen in de werkwijze van de SGA. Hierbij de eerste bevindingen.

De SGA richt zich op drie groepen vreemdelingen, namelijk 1. buitenlandse veel- en intensieve plegers (*Mehrfach- und Intensivstraftäter*), 2. veiligheidsrelevante personen (*Gefährder*) en aan terrorisme gerelateerde personen, en 3. vreemdelingen die lokaal ernstige overlast en openbare-ordeproblemen veroorzaken, maar niet altijd voldoen aan de formele criteria voor veelplegers.

Het doel van de samenwerking binnen de SGA is om de mogelijkheden voor verblijfsbeëindiging en terugkeer zo vroeg mogelijk in beeld te brengen en juridische en praktische belemmeringen voor terugkeer gericht weg te nemen.
Daarbij worden strafrechtelijke, vreemdelingenrechtelijke en terugkeertrajecten waar mogelijk parallel voorbereid. Strafonderbreking geldt ook hier als één van de instrumenten, niet als zelfstandige opdracht aan de SGA.

De SGA fungeert als contactpunt en coördinatiestructuur tussen de betrokken instanties. Het uitgangspunt is intensief multidisciplinair casemanagement, waarbij de verschillende organisaties vanuit hun eigen wettelijke verantwoordelijkheden bijdragen aan een gezamenlijk plan voor de individuele zaak. De betrokken organisaties zijn onder meer de politie, veiligheidsdiensten, vreemdelingenautoriteiten, justitie en het Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (BAMF). Deze samenwerking wordt door de SGA benoemd als een van de belangrijkste succesfactoren.

Baden-Württemberg noemt het niet kunnen vaststellen van identiteit en nationaliteit een van de belangrijkste belemmeringen voor terugkeer. De SGA benoemt de inzet en expertise op identiteitsonderzoek als één van de belangrijkste succesfactoren.

[2] Kamerstukken II, 19637 nr. 3644.

Daarnaast kent de Duitse regeling voor strafonderbreking meer ruimte voor maatwerk. Anders dan in Nederland kent de Duitse wet geen vaste minimumtermijn waarbij strafonderbreking kan worden toegepast. Er gelden wel richtlijnen in de uitvoeringspraktijk, waarbij onder bijzondere omstandigheden, bijvoorbeeld bij een concrete mogelijkheid tot uitzetting, van de gebruikelijke termijnen kan worden afgeweken.

Verdere verkenning en vervolg
In Nederland bestaan al verschillende vormen van gespecialiseerde inzet en samenwerking gericht op de terugkeer van vreemdelingen. Zo vindt er binnen de eerder genoemde VRIS-aanpak al intensieve samenwerking plaats tussen de strafrechtketen en de vreemdelingenketen waarbij waar mogelijk tijdens het strafrechtelijke traject en detentie door Dienst Terugkeer en Vertrek (DTenV) wordt toegewerkt naar terugkeer.

Ten aanzien van vreemdelingen die bijzondere aandacht verdienen, zoals zaken waarin nationale veiligheidsaspecten spelen, vindt onder coördinatie van de DTenV multidisciplinaire afstemming plaats in het Landelijk Afstemmingsoverleg Vertrek (LAOV) en binnen het Thematisch Team Overlastgevende Vreemdelingen (TTOV). Daarnaast bestaat er een prioritaire aanpak voor zaken waarin artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag is tegengeworpen.

De ervaringen in Baden-Württemberg bieden aanleiding om twee punten gerichter nader te verkennen. Enerzijds door te bezien welke meerwaarde intensief, multidisciplinair casemanagement biedt voor de Nederlandse aanpak bij het wegnemen van concrete terugkeerbelemmeringen. Hierbij gaat het om vroegtijdige betrokkenheid van ketenpartners, gezamenlijke casusregie, parallelle werkprocessen en randvoorwaarden voor deze samenwerking.

Anderzijds zal worden verkend hoe het handelingsperspectief voor het realiseren van daadwerkelijk vertrek van vreemdelingen met openbare orde- of nationale veiligheidsrisico's kan worden vergroot door bestaande juridische en operationele instrumenten gerichter in te zetten en waar nodig aan te scherpen of uit te breiden. Hierbij gaat het onder meer om identiteitsvaststelling, internationale samenwerking en strafonderbreking, waaronder de mogelijkheden voor een eerdere toepassing daarvan, met oog voor het belang van de tenuitvoerlegging van door de rechter opgelegde straffen en de belangen van slachtoffers.

Ik zal uw Kamer uiterlijk in het eerste kwartaal van 2027 informeren over de voortgang van deze verkenning.

De Minister van Asiel en Migratie,

Bart van den Brink

Bijlage 1. Cijfers

Tabel 1: aantal toegestane SOB

Jaar	Aantal keer SOB toegestaan
2021	360
2022	300
2023	330
2024	380
2025	350
2026 (t/m sept)	210
Totaal	**1.920**

Bron: DTenV (peildatum: 1 oktober 2026). Aantallen afgerond op tientallen.

Tabel 2: aantoonbaar vertrek met toegestane SOB, opgesplitst in gedwongen en zelfstandig vertrek.

Jaar	Gedwongen vertrek uit Nederland	Zelfstandig vertrek uit Nederland	Totaal
2021	270	70	340
2022	250	40	290
2023	250	60	310
2024	300	70	360
2025	320	10	330
2026 (t/m sept)	220	10	230
Totaal	**1.610**	**250**	**1.860**

Bron: DTenV (peildatum: 1 oktober 2026). Aantallen afgerond op tientallen.

Tabel 3: aard en delict van de opgelegde straf naar moment van toegestane SOB/vertrek.

Soort delict	2021	2022	2023	2024	2025	2026 (t/m sept)	Totaal
Opium	150	130	130	210	190	120	920
Vermogen	70	60	80	80	60	50	400
Levens	20	30	30	30	20	20	150
Fraude	50	20	40	20	20	10	150
Overige	20	30	20	10	20	20	110
Art. 197	10	10	10	10	10	<5	50
Geweld	10	10	<5	10	10	10	40
Zeden	<5	10	<5	<5	10	<5	30
Terroristisch misdrijf	<5	0	0	0	<5	<5	10
Niet geregistreerd	<5	<5	0	<5	0	0	<5
Totaal	**340**	**290**	**310**	**360**	**330**	**230**	**1.860**

Bron: DTenV (peildatum: 1 oktober 2026). Aantallen afgerond op tientallen.

Tabel 4: bestemmingslanden (top 10)

Landen	2021	2022	2023	2024	2025	2026 t/m sept	Totaal
Albanië	40	30	30	40	10	10	160
Suriname	20	10	20	40	40	20	150

Polen	20	20	20	30	30	20	130
Colombia	20	20	10	20	20	20	120
Spanje	20	30	20	20	20	10	110
Duitsland	10	20	30	20	30	10	110
Roemenië	20	20	10	10	10	20	90
Verenigd Koninkrijk	10	10	10	20	20	20	80
Brazilië	10	20	20	10	10	10	80
Frankrijk	10	20	10	20	10	10	70
Andere landen	160	110	130	140	140	90	760
Totaal	**340**	**290**	**310**	**360**	**330**	**230**	**1.860**

Bron: DTenV (peildatum: 1 oktober 2026). Aantallen afgerond op tientallen.

Tabel 5: bestemmingslanden (EU/niet-EU)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026 t/m sept	Totaal
EU	140	140	130	140	130	90	760
Niet-EU	210	150	180	220	200	140	1.090
Totaal	**340**	**290**	**310**	**360**	**330**	**230**	**1.860**

Bron: DTenV (peildatum: 1 oktober 2026). Aantallen afgerond op tientallen.